

Olsztyn, 10 stycznia 2024 r.

WOPN.611.52.2024.KP.

**Szanowny Pan
Tadeusz Wilczyński
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Białymstoku**

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, działając na podstawie art. 54 ust. 1, art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.), w odpowiedzi na pismo Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku znak: ZS.6004.1.2022 z 13 grudnia 2024 r., po zapoznaniu się z projektem Planu Urządzenia Lasu (dalej PUL) dla Nadleśnictwa Gołdap na lata 2025-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (dalej POŚ), przedkłada następującą opinię.

1. Należy dodać do mapy cięć warstwy (w formacie shape file) „buforu” pomiędzy granicą działki jeziornej, a powierzchnią manipulacyjną. W oddziałach oraz wydzieleniach m.in. 433b, 477c i 406a (zaplanowano rębnię IIIB), natomiast w wydzieleniu 476 b (rębnię IVD). Na mapie cięć zaznaczono, iż zaplanowane rębnie dochodzą do samych brzegów jezior lub znajdują się na granicy dozwolonej odległości określonej rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. u. z 2023 poz. 672). Oczywiście jest, iż zaplanowane prace powinny być zgodne z ww. rozporządzeniem, tj. cięcia rębne zupełne oraz gniazdowe min. 25 m od brzegów cieków oraz zbiorników wodnych. Przedłożony dokument powinien jednakże bezsprzecznie udowodniać brak wykonywania jakiegokolwiek prac w ww. buforze, poprzez dodanie warstwy shape – odległość 25 m. Zaznaczam, że tut. organ ustalając zakres i stopień szczegółowości wymaganych informacji dla PUL Nadleśnictwa Gołdap (pismo znak: WOPN.611.22.2022.KP z 3 stycznia 2023 r.), w pkt 10 powyższego dokumentu stwierdził, iż *„Należałoby również rozważyć możliwość utworzenia stref ekotonowych wokół ww. ekosystemów o szerokości ok. 30 m. Zaznaczam, że w okresie ostatnich kilku lat na terenie województwa warmińsko-mazurskiego nasiliły się konflikty lokalnej społeczności zwłaszcza w przypadku cięć dokonywanych w sąsiedztwie rzek, jezior czy zastoisk wody. Rozwiązaniem tej sytuacji mogłoby być zachowanie tych ekosystemów wraz z nadwodnym zadrzewieniem.”*
2. Należy zrezygnować z planowanej rębni IIIB w strefie ochrony całorocznej bielika w wydz. 435b. Zabronione jest wykonywanie prac w strefach ochrony ścisłej (bez

zezwolenia RDOŚ w Olsztynie), natomiast obszar zaplanowanych prac pokrywa się w części ze strefą ścisłą ww. gatunku. Należy zaznaczyć, że tut. organ decyzją znak: WOPN.6442.1.67.2024.MJ.3 z 31 grudnia 2024 r. ustalił strefę ochrony całorocznej i częściowej dla ww. gatunku. POŚ wraz z PUL wpłynęły do siedziby tut. organu 13 grudnia 2024 r., a więc przed utworzeniem ww. strefy ochrony. Powyższą rębnie zaplanowano również na przeważającej powierzchni strefy częściowej.

W związku z powyższym wskazane jest pozostawienie możliwie jak największych kęp ekologicznych w postaci zwartego płata oraz lokowanie ich od strony strefy ochrony całorocznej lub kumulowanie ich w sąsiednich oddziałach tak by zajmowały możliwie jak największą powierzchnię. Jednocześnie należy zabezpieczyć ww. powierzchnie by w przyszłości pozostały one bez zabiegów gospodarczych. Ze względu na biologię lęgową bielika - wczesne zajmowanie rewirów lęgowych oraz przebywanie po wylocie młodych przy gnieździe, proponuje się wykonywanie prac w terminie od 1 września i wcześniejsze ich zakończenie tj. do 20 grudnia.

Dodatkowo wskazuję, iż tut. organ uzgadniając zakres i stopień szczegółowości wymaganych w POŚ dla PUL Nadleśnictwa Gołdap w pkt 5 ww. pisma, zaznaczył, iż *„Ewentualne prace związane z wycinką drzew w strefach ochrony okresowej (po terminie ochrony okresowej) powinny być opiniowane przez tutejszy organ zgodnie z pismem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska znak: GDOŚ/DOPozgiz-4200/III-546/4301/10/as z 8 grudnia 2010 r.”*

3. Należy zrezygnować z cięć rębnych (IIIB) w odległości m.in. dwukrotnej wysokości drzewostanów w wydzieleniu 137b, które znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie torfowiska wysokiego. Powyższe powinno doprowadzić do utworzenia buforu zabezpieczającego obszar torfowiska przed niekorzystnymi zmianami świetlno-wilgotnościowymi.
4. Należy szczegółowo wyjaśnić przyczynę zaplanowanej rębni IIIB w wydzieleniu 25b objętej moratorium. Jeżeli ww. rębnia nie ma uzasadnienia z punktu widzenia ochrony lasów najcenniejszych przyrodniczo (przyczyna powołania moratorium) należy zrezygnować z jej wykonywania. Ponadto m.in. w wydz. 164b, 223a, 223c, 103b, 226g, 209d i 334d zauważono, że część zaplanowanych cięć rębnych zachodzi niewielkimi fragmentami na powierzchnie objęte moratorium. Wysoce prawdopodobne jest w tym przypadku niedopasowanie plików w formacie shp pomiędzy 2 warstwami (mapa cięć, moratorium). Do powyższych „niedopasowań” nie odniesiono się jednak w przesłanym POŚ, nie wyjaśniono w żaden sposób ww. rozbieżności oraz nie podano przyczyny tego stanu rzeczy.

W pierwszej kolejności przeanalizowano wpływ zaplanowanych prac gospodarczych w tym przede wszystkim użytków rębnych i przedrębnych na chronione prawem rośliny, zwierzęta, grzyby oraz na 1 obszar Natura 2000 Puszcza Romincka PLH 280005. W tym celu wykorzystano pliki shape file przedstawiające m.in. warstwę cięć (użytki rębne, przedrębne), oraz warstwy przedstawiające rozmieszczenie przedmiotów ochrony wykonane na potrzeby Planów Zadań Ochrony dla ww. obszaru Natura 2000. Wyżej wymienione warstwy nałożono na siebie w celu zidentyfikowania rzeczywistych kolizji zaplanowanych zabiegów z konkretnymi stanowiskami gatunków.

Analogicznej analizie dokonano w stosunku do obowiązującego na terenie Nadleśnictwa Gołdap moratorium na wycinkę lasów najcenniejszych przyrodniczo (pierwotna decyzja Ministra Klimatu i Środowiska z 8 stycznia 2024 r.). W ramach ww. moratorium wyznaczono 6 kategorii ograniczeń obowiązujących na terenie ww. nadleśnictwa.

Identyfikacja zaplanowanych zabiegów gospodarczych wraz ze stwierdzonymi stanowiskami gatunków chronionych, nie wykazała istotnej kolizji, która mogłaby wpłynąć niekorzystnie na zachowanie we właściwym stanie ochrony ich populacji. W związku z licznie występującymi na terenie Nadleśnictwa Gołdap gatunkami zwierząt (246 gatunków), roślin i grzybów (114 gatunków) nie można całkowicie wyeliminować występowania pewnych kolizji z zaplanowanymi pracami gospodarczymi. Dokonana analiza zaplanowanych prac gospodarczych na wydzielania ujęte w moratorium nie wykazała żadnych istotnych naruszeń, co do sposobu prowadzenia gospodarki leśnej w tych wydzielaniach. Dokonano oglądu 6 warstw w formacie shapefile (6 kategorii wyłączeń/ograniczeń) w zestawieniu z mapą cięć przesłaną wraz z PUL. W żadnej z ww. kategorii nie zaplanowano innych niż dopuszczone poprzez moratorium zabiegów gospodarczych (poza wydzielaniem 25b – pkt 4 niniejszej opinii). Przykładowo w kategorii pn. *„odstąpienie od użytkowania rębnego”* nie zaplanowano żadnych użytków rębnych lecz jedynie przedrębne TP. Na str. 31 POŚ zaznaczono, iż *„Łącznie ograniczeniami objęto powierzchnię 3904,99 ha (28,41% powierzchni Nadleśnictwa Gołdap). Zapisy zarządzenia wdrożono w życie poprzez stosowną modyfikację planowanych wskazań gospodarczych w objętych nim wydzielaniach leśnych.”*

Ocena oddziaływania powinna określać na ile zidentyfikowane kolizje są istotne z punktu widzenia samego wpływu na ich lokalną populację gatunków chronionych. Wskazać należy, że na przeważającej powierzchni Nadleśnictwa Gołdap zaplanowano trzebież późną w różnych klasach wieku drzewostanów, co potwierdza bezsprzecznie załączona mapa cięć.

Celem zapewnienia zrównoważonej ochrony wszystkim występującym gatunkom chronionym, konieczne jest właściwe zarządzanie i użytkowanie drzewostanów. W POŚ zostały wymienione wszystkie gatunki (poza obszarem Natura 2000) oraz siedliska będące przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 wraz z działaniami polegającymi na zminimalizowaniu negatywnego oddziaływania polegającego na przeprowadzeniu prac koniecznych dla zapewnienia trwałości oraz stabilności lasu. W ramach konieczności m.in. zachowania siedlisk i okazów chronionych gatunków porostów (granicznik płucnik, puchlinka zakbrowana) zaplanowano pozostawienie 50 m buforu wokół stanowisk, celem zachowania odpowiednich warunków świetlno-wilgotnościowych (str. 76 POŚ).

Osobnym analizowanym i ocenianym zagadnieniem jest wpływ ustaleń Planu na siedliska przyrodnicze będące przedmiotem ochrony w obszarach Natura 2000. Mając na względzie potrzebę ochrony siedlisk przyrodniczych w całym ich zasięgu występowania (również poza obszarami Natura 2000), dokonano także analizy wpływu Planu na zachowanie tych siedlisk. Wykazano brak znaczącego wpływu na chronione siedliska, zarówno w obszarach jak i poza obszarami Natura 2000 (str. 121 POŚ) oraz zgodność PUL z projektem PZO (str. 11 POŚ).

PUL ogranicza miejsca ingerencji ludzkiej w najwrażliwsze ekosystemy leśne i punktowe stanowiska zwierząt i roślin chronionych (zwłaszcza z załącznika II DS), poprzez wyłączenie z użytkowania siedliska Bb, stref ochrony całorocznej miejsc gniazdowania

zwierząt, z użytkowania rębnych siedlisk BMb, LMb. Przyrodniczym skutkiem jest ograniczenie ingerencji w naturalne procesy zachodzące w przyrodzie w ww. miejscach.

Przeprowadzona analiza pozwala przyjąć, że oddziaływanie realizacji *PUL* nie przyniesie niekorzystnego oddziaływania pod względem przyrodniczym na integralność obszaru Natura 2000. Nie zostaną uszczuplone powierzchnie biotopów i biocenoz przedmiotów ochrony w obszarze, ponieważ w ramach zaplanowanych prac gospodarczych zaplanowano praktycznie wykonanie użytków przedrębnych (TP) w znacznym stopniu ograniczając użytkowanie rębne

Analiza oddziaływania projektu *Planu*, przy założeniu realizacji działań ochronnych określonych w projekcie PZO Puszcza Romincka i uwzględnieniu zapisów *POP* minimalizujących negatywne oddziaływanie, wykazała brak znaczącego wpływu na powierzchnię i kondycję siedlisk przyrodniczych.

Oceniając wpływ zaplanowanych prac gospodarczych na stwierdzone siedliska i stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wzięto w pierwszej kolejności pod uwagę charakter zaplanowanych prac (rodzaje zabiegów gospodarczych) w miejscu ich występowania oraz prognozowany wzrost starszych klas wieku drzewostanów, który umożliwi zachowanie populacji gatunków rzadkich, związanych ze starodrzewem.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę udział gatunków rzeczywistych, to największy udział w lasach nadleśnictwa mają: świerk (44,77% powierzchni leśnej zalesionej), dąb (18,38%), sosna (15,99%), olsza (8,95%), brzoza (6,64%). Świerk występuje we wszystkich typach siedliskowych lasów i dominuje w borze mieszanym wilgotnym (78,33%) oraz lesie mieszanym wilgotnym (55,33%). Dąb największy udział ma w lesie świeżym (30,70%). Sosna dominuje w borze świeżym (95,62%) oraz borze bagiennym (90,41%). Olsza dominuje w olsie (80,95%) oraz olsie jesionowym (84,10%), zaś brzoza największy udział ma w lesie mieszanym bagiennym (23,03%). Pozostałe gatunki takie jak grab, modrzew, lipa, osika i inne zajmują łącznie 5,27% powierzchni (str. 42 POŚ). Zróżnicowanie wiekowe lasów nadleśnictwa jest znaczne. Największy udział mają drzewostany IVa klasy wieku (61-70 lat), a następnie drzewostany IIIb (51-60 lat) i IIIa (41-50). Stanowią one odpowiednio 23,63%, 13,16% oraz 12,57% powierzchni leśnej zalesionej i niezalesionej. Drzewostany najmłodsze do 40 lat (uprawy, młodniki i drągowiny), zajmują 17,07% powierzchni. Udział drzewostanów w klasie odnowienia i klasie do odnowienia jest znaczny i wynosi 7,00%, wynika to z faktu, że w Nadleśnictwie Gołdap cięcia rębne prowadzi się wyłącznie rębiami złożonymi. Udział drzewostanów starszych, powyżej V klasy wieku, starodrzewów, wynosi 8,22%, jest to wysoka wartość, która odzwierciedla puszczański charakter lasów Nadleśnictwa Gołdap. W kategorii niezalesione (zajmującej 2,51% powierzchni) zgrupowano grunty w produkcji ubocznej oraz pozostałe. Całkowita powierzchnia starodrzewów na terenie nadleśnictwa wynosi 1000,15 ha, stanowi to 8,43% powierzchni leśnej zalesionej. Dodatkowo, występuje tu również 851,66 ha drzewostanów o strukturze KO i KDO. Są to drzewostany także starszych klas wieku, w których rozpoczął się już proces przebudowy rębiami złożonymi. Na koniec obowiązywania *Planu* prognozowany jest wzrost udziału starodrzewi do poziomu 9,90% powierzchni leśnej, czyli o 174,34 ha (str. 108 POŚ).

Średnia miąższość martwego drewna w drzewostanach nadleśnictwa wynosi 13,61 m³/ha. Najwięcej występuje na siedliskach łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (26,83 m³/ha), a poza siedliskami przyrodniczymi 9,35 m³/ha. Ilość drewna martwego opracowano na podstawie pomiarów na kołowych powierzchniach próbnych. Dane

dla Polski zaczerpnięto z publikacji podsumowującej wielkoobszarową inwentaryzację stanu lasu (BULiGL 2024) - str. 48 POŚ.

Uzyskany wynik plasuje Nadleśnictwo Gołdap powyżej średniej wartości wszystkich lasów w Polsce, która wynosi 11,2 m³/ha (WISL 2024). Można prognozować, że przy prowadzonym sposobie gospodarowania, pozostawieniu części drzewostanów bez zabiegów oraz stosowaniu zaleceń zawartych w POP, ilość martwego drewna będzie systematycznie wzrastać.

Biorąc pod uwagę, że ok. 50% różnorodności biologicznej lasu związana jest z martwym drewnem, realizacja PUL nie powinna doprowadzić do negatywnego wpływu na zespoły organizmów, jak też na stan zachowania siedlisk. Podkreślić należy, iż przedstawiane zalecenia i sposoby ograniczania negatywnego wpływu mają na celu umożliwienie zachowania szerokiego spektrum gatunków, w zakresie odpowiadającym poszczególnym, różnorodnym ekosystemom i przy ich zastosowaniu przewidywane jest zachowanie różnorodności gatunkowej organizmów właściwych tym ekosystemom.

Zaplanowane zabiegi obejmą jedynie część ze znanych stanowisk gatunków chronionych, a większość gatunków ma możliwość zmiany miejsca pobytu, na teren biotopów nieobjętych użytkowaniem rębny i przedrębny. Nie powinna zatem zaistnieć sytuacja, która spowodowałaby istotny ubytek w liczebności i kondycji ich populacji.

Dla wszystkich siedlisk dokumentacja urzędzeniowa zawiera zapisy dotyczące dobrej praktyki leśnej (Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 roku w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023 poz. 672) przejawiającej się np. poprzez niestosowanie rębni zupełnych w okolicach źródeł, jezior, rzek a także torfowisk i bagien śródleśnych – co zminimalizuje oddziaływanie na siedliska na obszarach podmokłych czy wzdłuż rzek, będące cennymi siedliskami przyrodniczymi, a także siedliska gatunków chronionych ptaków, płazów i gadów.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w dniu 9 stycznia 2024 r. do siedziby tut. organu wpłynęły „Wstępne uwagi Fundacji Psubraty do projektu PUL Nadleśnictwa Gołdap na lata 2025 – 2034”. Zgodnie z brzmieniem art. 55 ust. 1 ustawy ooś, „Organ opracowujący projekt, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ust. 1, bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów, o których mowa w art. 57 i art. 58, oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.” Wskazać należy zatem, że organem właściwym w sprawie rozpatrywania uwag do PUL jest w tym przypadku Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku. Pomimo powyższego tut. organ poddał szczegółowej analizie przesłane uwagi w kontekście wpływu zaplanowanych prac na środowisko przyrodnicze i część z nich zostało uwzględnionych w niniejszej opinii (część pkt 2 i 4 oraz pkt 3 str. 1-2). Jednocześnie należy zauważyć, że tut. organ nie jest w posiadaniu danych przyrodniczych, o których mowa na str. 1 i 2 przedłożonych uwag Fundacji Psubraty oraz nie posiada możliwości ich weryfikacji. W przypadku ich potwierdzenia przez organ opracowujący projekt PUL należy je bezwzględnie uwzględnić w projekcie tego dokumentu, w taki sposób aby zaplanowane zabiegi gospodarcze nie wpłynęły negatywnie na zachowanie we właściwym stanie ochrony populacji gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem. Jednocześnie zaznaczam, że wszystkie zabiegi w siedliskach gatunków chronionych, o których mowa w art. 52 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody wymagają uzyskania decyzji derogacyjnej tut. organu.

Reasumując należy stwierdzić, że zaplanowane prace gospodarcze, po uwzględnieniu działań ochronnych przewidzianych dla stwierdzonych gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz uwag przedstawionych w pkt 1-4 przedmiotowej opinii, nie powinny wpłynąć negatywnie na zachowanie ich populacji we właściwym stanie ochrony.

Na podstawie art. 55 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zwracam się z prośbą o przekazanie PUL dla Nadleśnictwa Gołdap na lata 2025-2034 po zatwierdzeniu wraz z podsumowaniem.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Olsztynie
Agata Moździerz
/podpis elektroniczny

Otrzymują:

1. Adresat
2. A/a

Do wiadomości:

1. Nadleśnictwo Gołdap